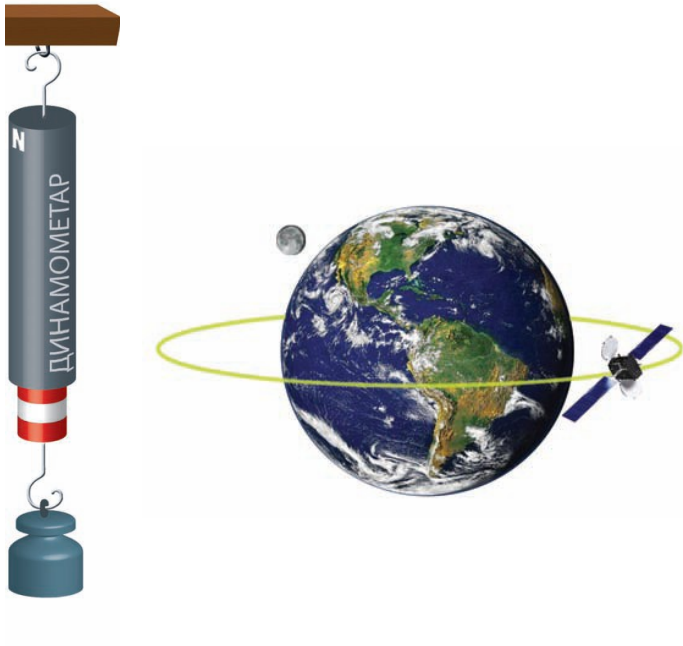

Физика

III СИЛА

Електрично деловање

Марина Најдановић Лукић

27.11.2009. година

Питања за обнављање – узајамно деловање

1. Шта значи узајамно деловање? Објасни на примеру.

✓ Узајамно деловање - ако једно тело делује на друго онда, истовремено, и друго тело делује на прво.

2. Како се другачије назива узајамно деловање?

✓ Узајамно деловање се назива интеракција.

3. Које су последице узајамног деловања тела? Наведи примере.

✓ Последице узајамног деловања су:

- промена брзине тела по интензитету, правцу и смеру (промена стања кретања)
- деформација тела

4. На која два начина се може остварити узајамно деловање? Наведи примере

✓ Узајамно деловање се може остварити на два начина:

- када су тела у непосредном додиру и
- када тела нису у непосредном додиру (посредством физичких поља).

Узајамно деловање

```
graph TD; A[Узајамно деловање] --> B[✓ Тела која су у непосредном додиру]; A --> C[•Тела која нису у непосредном додиру:]; C --> D[-гравитационо деловање]; C --> E[-електрично деловање]; C --> F[-магнетно деловање];
```

✓ Тела која су у непосредном додиру

•Тела која нису у непосредном додиру:

-гравитационо деловање

-електрично деловање

-магнетно деловање

лопта пада на под

наелектрисан лењир
привлачи папириће

магнет помера
гвоздену спајалицу

**гравитационо
деловање**

**електрично
деловање**

**магнетно
деловање**

Електрично деловање и електрична сила

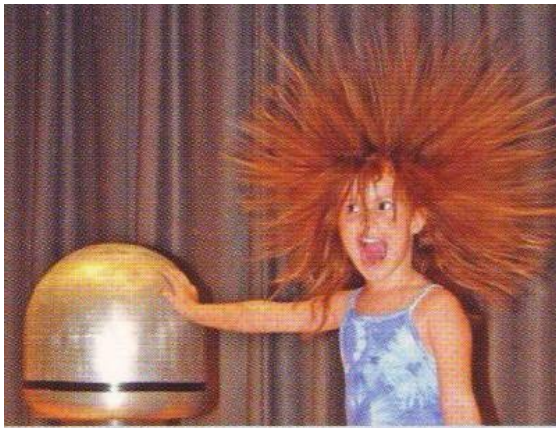
Електрицитет око нас

Чешаљ привлачи папириће

Сијалица

Наелектрисана коса

Муња и гром

Мала прича о ћилибару и електрицитету

Ћилибар је жута смола коју луже четинари. Стари Грци су знали да ћилибар протрљан тканином привлачи лагана тела. Реч **електрицитет** потиче од грчке речи електрон – ћилибар.

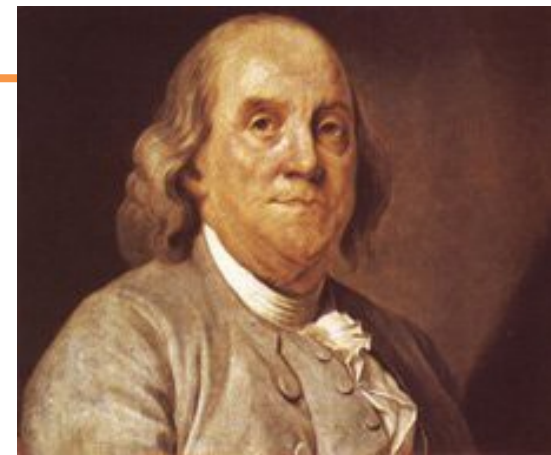
Ћилибар

William Gilbert
(1544 – 1603)

Џилберт открива да постоје многа тела (стакло, вуна, драго камење) која се могу наелектрисати трењем.

За објашњење електричних појава у атмосфери (муње и грома) најзаслужнији је Френклин.

Benjamin Franklin
(1706 – 1790)

Наелектрисање

Оглед 1

Потребан прибор: Стаклена и пластична шипка, свилена и вунена тканина, папирићи.

Ток огледа:

- Пластичну шипку приближи комадићима хартије. Шта се дешава?
- Пластичну шипку протрљај вуненом крпом и приближи папирићима. Шта се дешава?
- Стаклену шипку протрљај свиленом тканином и приближи папирићима. Шта се дешава?

Наелектрисање

Оглед 1 - објашњење

Ненаелектрисана шипка не привлачи папериће

Наелектрисавање шипке трењем о тканину

Наелектрисана шипка (пластична или стаклена) привлачи папериће

➤ Тела се могу наелектрисати **трењем**.

➤ Тело протрљано свиленом или вуненом тканином добија нове особине (привлачи комадиће хартије). За такво тело се каже да је **наелектрисано**.

Електрично клатно

Оглед 2

Потребан прибор: Електрично клатно, пластична шипка (лењир), вунена тканина.

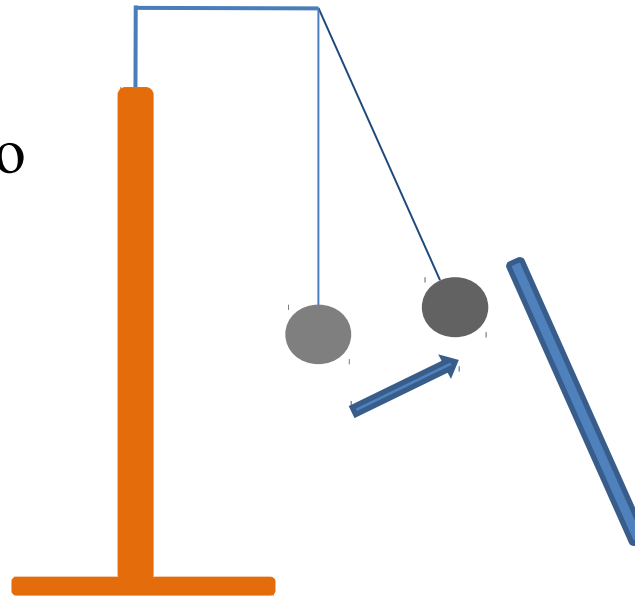
Ток огледа:

- Од чега се састоји електрично клатно?
- Пластичну шипку приближи клатну. Шта се дешава?
- Протрљај пластичну шипку вуненом крпом и приближи је клатну. Шта се дешава?
- Чему служи електрично клатно?

Електрично клатно

Оглед 2 - објашњење

Електрично
клатно

Наелектрисана
шипка

- **Електрично клатно** је куглица од плуте, зовине сржи или стиропора окачена о танак свилени конац.
- Наелектрисана шипка привлачи куглицу клатна.
- Електрично клатно се користи да би се утврдило да ли је неко тело наелектрисано или не.

Врсте наелектрисања

Оглед 3

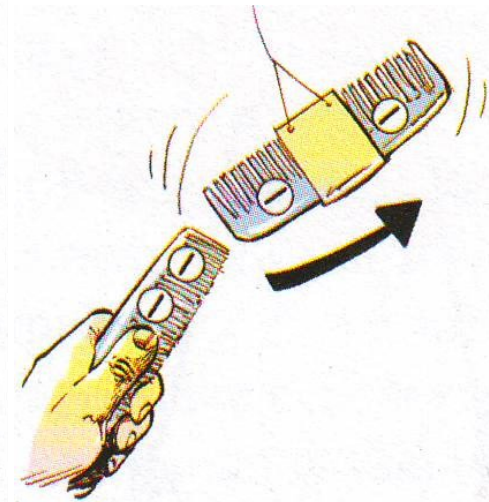
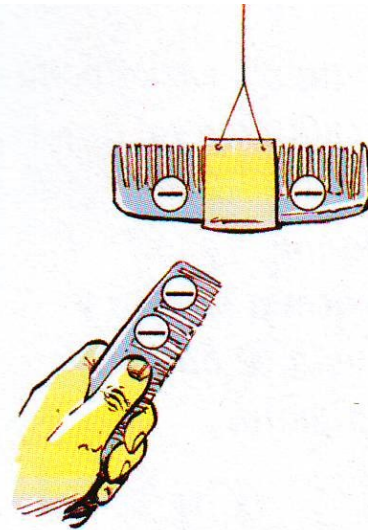
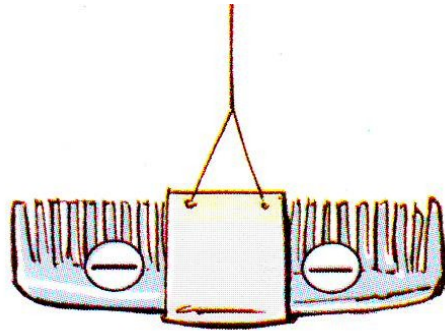
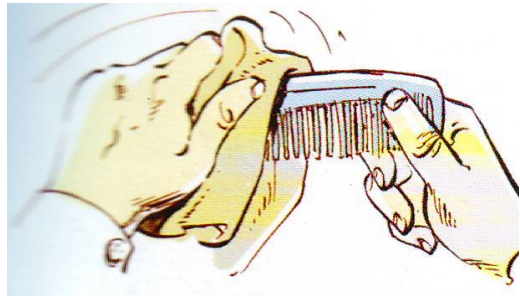
Потребан прибор: Два пластична лењира (чешља), стаклена шипка, свилена и вунена тканина, заобљени поклопац (конац и сталак).

Ток огледа:

- Један крај лењира протрљај вуненом тканином и постави га на поклопац тако да може слободно да се окреће.
- Наелектриши други лењир вуненом тканином и приближи га лењиру који лежи на поклопцу. Шта се дешава?
- Стаклену шипку наелектриши трењем са свиленом тканином и приближи је наелектрисаном лењиру. Шта се дешава?

Врсте наелектрисања

Оглед 3 - објашњење

Пластично тело се наелектрише трењем о вунену тканину

Два тела наелектрисана вуненом крпом се одбијају

Пластично тело наелектрисано вуненом крпом и стаклено тело наелектрисано свиленом крпом се привлаче

•Колико врста наелектрисања постоји?

Електрично деловање

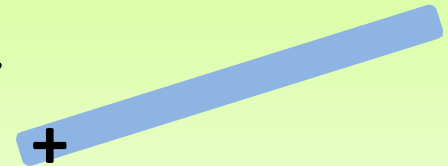
➤ Постоје две врсте наелектрисања:

ПОЗИТИВНО (+)

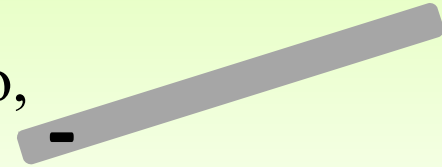
НЕГАТИВНО (-)

➤ Тела могу бити и електронеутрална.

➤ Стаклена шипка се наелектрише трењем о свилу. Она је **позитивно наелектрисана**.

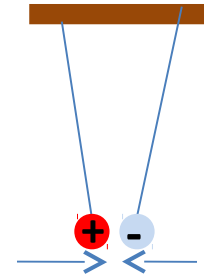
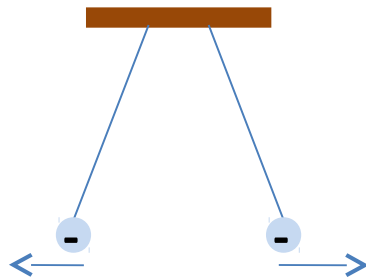
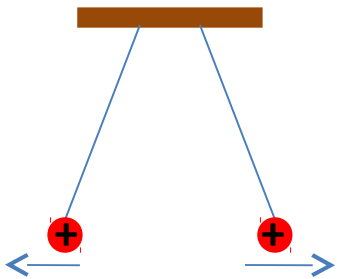
➤ Пластична шипка се наелектрише трењем о крзно, вуну или косу. Она је **негативно наелектрисана**.

➤ Око сваког наелектрисаног тела постоји електрично поље

Електрична сила

- Електрична сила је мера узајамног деловања наелектрисаних тела
- Електрична сила може бити привлачна и одбојна

➤ Истоимено наелектрисана тела се одбијају (+ и +, - и -).

➤ Разноимено наелектрисана тела се привлаче (+ и -).